

Pál Tamás 1937-ben Gyulán született. Zongorát, zeneszerzést és karmesterséget tanult a budapesti Zeneakadémián. 1960-ban, még főiskolás korában kezdődött karrierje a Magyar Állami Operaházban, ahol olyan karmesterek asszisztenseként dolgozott, mint Ferencsik János és Lamberto Gardelli. 1964-ben a Szókratész a szórójából dirigenseként debütált, majd a teljes olasz repertoárt vezényelte, és megkezdte hangversenyező tevékenységét a budapesti zenekaroknál. 1975-ben – ötven esztendeje – nevezték ki szegedi főzeneigazgatónak, vagyis a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgató-karnagyának és a Szegedi Nemzeti Színház zeneigazgatójának. Azóta – vezetői állásban vagy anélkül – városunk zenei életének egyik legnagyobb hatású szereplője. Rendkívül széles karmesteri repertoárján számos ritkaság szerepel, jelentős művek ősbemutatóját és magyarországi bemutatóját vezényelte. Lemezei, köztük több nagydíjas felvétel, a Hungaroton mellett neves külföldi cégeknél készültek. Rendszeresen dirigál Európa országaiban, a kilencvenes évektől különösen Olaszországban, Franciaországban, Hollandiában, valamint Dél-Amerikában. 2001-től 2006-ig a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar művészeti vezetője volt, 1999-től a Zeneakadémia, jelenleg a Szegedi Tudományegyetem Bartók Béla Művészeti Karának oktatója. 2008-tól 2018-ig a Szegedi Nemzeti Színház első karmestere. 1975-ben Liszt-díjjal, 1997-ben Kiváló művész címmel tüntették ki. 2009-ben Szeged Kultúrájáért díjban, míg 2016-ban Pro Urbe díjban részesült. Dirigensi tevékenységén túl számos opera újrafelfedezése kötődik a nevéhez, több opera librettójának fordítója, rendezőként nagy sikerű operaelőadásokat állított színpadra a Szegedi Nemzeti Színházban.

Következik

JANUÁR 10.

szombat 9.30 és 11 h, Korzó Zeneház
SZOMBATI MATINÉKONCERTEK/2

Jazz és klasszikus határán

karmester és műsorvezető: Dubóczky Gergely

JANUÁR 17.

szombat 9.30 és 11 h, Korzó Zeneház
CSOKIMATINÉ/2

Diótörő

közreműködők: a Kővár Béla Bábszínház művészei
karmester és műsorvezető: Pál Tamás

Koncertjeinkre jegyek válthatók online a jegymester.hu oldalon, személyesen a Filharmónia szegedi jegyirodájában (Klauzál tér 7, az iroda nyitvatartásáról kérjük tájékozódni a Filharmónia honlapján!), vagy koncert előtt egy órával a helyszínen.

Keressék műsorfüzetünket a 2025/2026-os évad bérletes koncertajánlatával a Filharmónia szegedi jegyirodájában vagy a Korzó Zeneházban!

JANUÁR 20.

kedd 19.30 h, Kisszínház
ESTERHÁZY/1

A Bach-család

szólista: Pétery Dóra – csembaló
hangversenymester: Kalló Zsolt

JANUÁR 27.

kedd 19.30 h, Szegedi Nemzeti Színház
FRICSAY/3

Magyar képek

szólista: Balog József – zongora
vezényel: Kovács János

Kövessen minket
a facebookon is!

SZEGEDI
SZIMFONIKUS
ZENEKAR

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

H-6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Tel./Fax: 62/420-256, 426-102 és 20/250-2624
Web: www.symph-szeged.hu
E-mail: orch@symph-szeged.hu
Igazgató: Gyüdi Sándor

FILHARMÓNIA MAGYARORSZÁG – SZEGEDI IRODA

H-6720 Szeged, Klauzál tér 7.
Telefon: 62/425-260, 30/913-0307

Nemzeti
Kulturális
Alap

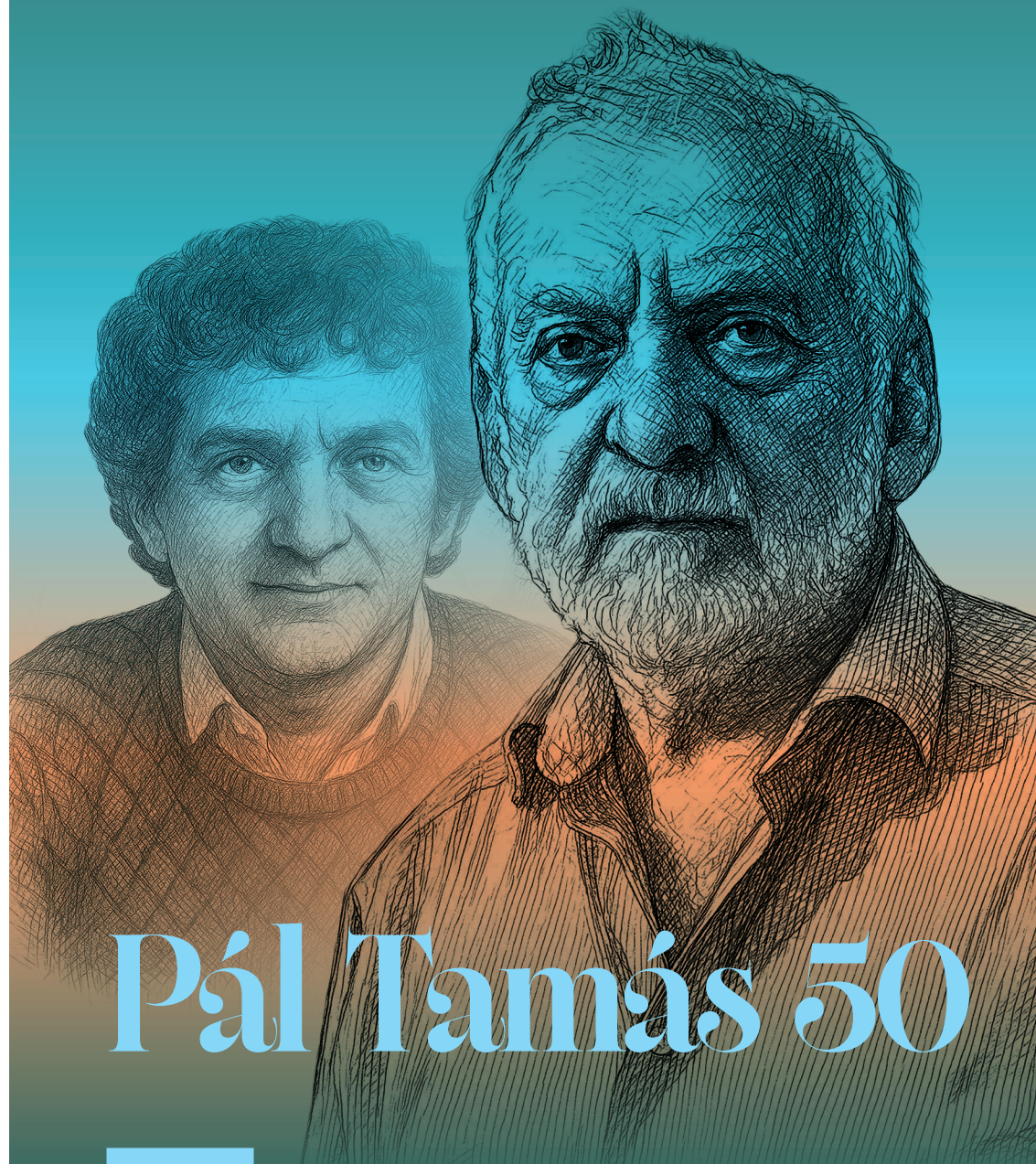
Szeged

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

PLUS GRATIS

SZEGEDI
SZIMFONIKUS
ZENEKAR

Találkozunk a zenében!
2025/26

2025. DECEMBER 2.

kedd 19.30 h, Szegedi Nemzeti Színház
VASZY-BÉRLET/3

Pál Tamás 50

■ R. Wagner: A nürnbergi
mesterdalnokok – nyitány

■ F. Schubert: VIII. h-moll,
„Befejezetlen” szimfónia, D. 759

■ L. van Beethoven: VII. szimfónia,
A-dúr, Op. 92

vezényel: Pál Tamás

Richard Wagnert (1813–1883) 1845-ben, Gervinus A német nemzeti költészet története című könyvét olvasva ragadta meg a mesterdalnokok költészete, a dalnokok versengése és Hans Sachs alakja. Ekkor merült fel benne a Tannhäuser vígoperai párjának megkomponálása. A terv megvalósítására – azaz A nürnbergi mesterdalnokok című opera megírására – ugyanakkor csak jóval később, a nibelung gyűrűje tetralógia keletkezését megszakítva nyílt módja. 1861-ben kezdte írni az opera szövegkönyvét, majd rögtön megkomponálta – egy vasúti utazása során – a **nyitányt**, mely 1862-ben nyilvánosan is elhangzott Lipcsében, a zeneszerző vezényletével. Bár a Mesterdalnokok Wagner egyetlen érett kori vígoperája, a mű egyáltalán nem vidám körülmények között keletkezett: A Tannhäuser 1861-es párizsi bukása után 1864-ben meghíúsult a Trisztán és Izolda bécsi bemutatója, majd 1866-ban meghalt Wagner első felesége, Minna.

Az opera cselekménye a 16. század közepén, Nürnbergben játszódik. Aszereplők helyi mesteremberek, amatőr költő-énekesek. A mesterdal mibenlétét és a mesterdalnoki cím kiérdemlését is szigorú szabályok határozzák meg, csak a legkiválóbb költő-énekes felelhet meg a szigorú elvárásoknak. Ebbe a közegbe érkezik az ifjú és tapasztalatlan Stolzingi Walther, aki új, merész dallal próbálkozik – eleinte sikertelenül. Zsenialitását egyedül Hans Sachs ismeri fel, aki elkezd egyengetni az ifjú pályáját. Nyilvánvaló az önéletrajzi párhuzam: Walther és Hans Sachs figurái mögött maga Wagner, illetve az ő tehetségét felismerő és őt támogató Liszt Ferenc személye derenghet fel. (forrás: www.filharmonikusok.hu)

Wagner operáinak és zenedrámaínak színházi megvalósításához általában rendkívüli művészi erők és nagy létszámok szükségeltetnek, ezért világszerte kialakult a koncertszerű előadások gyakorlata, melyek során nem ritkán egy-egy felvonás, vagy – mint jelen esetben is – zenekari részlet ad képet a zseniális német újító művészetéről. A középkori kézműves céhek életébe betekintést nyújtó vígopera, a Nürnbergi mesterdalnokok **nyitány**ának kezdetén két jellegzetes témát mutat be, amelyek aztán az opera végén megjelennek. A kontrasztos, lírai hangulatú melléktemára később Stolzingi Walther versenydalában ismerünk rá. A nyitány középső szakasza az inasok motívumát idézi, amelyből Wagner aztán egy mesteri fűgát szerkeszt, ami finom utalás a történet 16. századi miliójére. Végül visszatér a két nyitótéma, mely lelkesítően felfokozott hangulatban zárja le az előjátékot. (forrás: <https://kodalyfilharmonikusok.hu>)

Nemcsak a könyveknek, hanem a zeneműveknek is megvan a maguk sorsa. A tragikusan fiatalon, 31 esztendőskorában elhunyt **Franz Schubert** (1797–1828) életművében például jó néhány kompozícióval találkozhatunk, amelyeket csak évekkel, évtizedekkel a zeneszerző halála után fedeztek fel, s mutattak be nyilvánosan. A **Befejezetlen szimfóniát** Schubert 1822 októberében kezdte komponálni, de két tétel megírása után félbehagyta – a zenetudósok legalábbis semmiféle jelet, utalást nem találtak arra vonatkozóan, hogy a szimfóniának lenne folytatása. A kézirat elkallódott, csak az 1860-as évek elején bukkant elő újra, s a két tételt 1865-ben, egy bécsi koncerten játszották először nyilvánosság előtt. Sokan (köztük nemzetközi hírnök kutatók) úgy vélik, a szimfóniának egyáltalán nem tesz rosszat, hogy nincs végülje. Bár terjedelmét és formai felépítését tekintve nem felel meg a műfaj klasszikus követelményeinek, hatásosan felépített dramaturgiája, világos szerkesztésmódja, kidolgozottsága mégis teljes értékű kompozícióvá teszi. A szonátaformájú első tétel drámai összecsapással kezdődik, majd kétségbeesés és vigasztalás kontrasztjával folytatódik, végül szomorú, szinte tragikus hangulatban zárul. A második tétel viszont enyhülést, feloldást hoz, szabályosan megformált, könnyen megjegyezhető dallamaival és légiesen könnyed kamarazene-szerű hangszerezésével.

A klasszikus zenekari repertoár kevés darabját övezi annyi rejtély, mint Schubert h-moll szimfóniáját. Gondunk akad mindjárt a sorszámozással is: jóllehet a művet többnyire „Nyolcadikként” szokás emlegetni, voltaképpen korábban keletkezett, mint a hagyományosan „Hetedikként” számozott „Nagy” C-dúr szimfónia. De problematikus a „befejezetlen” jelző is,

hiszen az elmúlt másfél század során sokan vélték úgy, Schubertnek valójában nem is igazán állt szándékában további tételekkel egészíteni ki a kompozíciót, miután felismerte, hogy e két tételben már mindent elmondott, amit akart.

Az utóbbi elmélet hívei arra szoktak hivatkozni, hogy a zeneszerző maga kínálta fel a kompozíciót előadásra egy grazi zenei egyesületnek – csak hogy az ezt igazoló dokumentum értelmezése vitatott, s valójában nem nyújt egyértelmű tájékoztatást Schubert szándékairól. Annyi mindenesetre bizonyos, hogy a zeneszerző hozzákezdett egy harmadik tételhez is, amelynek Scherzóját egészében felvázolta zongoraletét formájában, sőt a Trio-szakasz első ütemei is ránk maradtak. E scherzo 1822-ben megkezdett hangszerezése azonban az első néhány ütem után félbeszakad – hogy Schubert valamilyen feloldhatatlan problémát érzékelt-e a felvázolt részletben, vagy csupán más kompozíciós terveinek szorításában mondott le a szimfónia teljessé komponálásáról, azzal kapcsolatban pusztán találgatásokra vagyunk utalva. E találgatások legcsábítóbbika mellett Brian Newbould érvelt igen hevesen: meggyőződése szerint a Rosamunde kísérőzene nevezetes közjátéka (amely ugyancsak h-moll hangnemű, ráadásul zenekarának hangszer-összeállítása is azonos a szimfóniában használtéval) eredetileg a „Befejezetlen” végülje lehetett – a szimfóniát tehát Schubert voltaképpen befejezte, csak hogy a maga egészében elvetendőnek ítélte, s így egyik tételét „átmentette” egy készülő másik művébe.

Akárhogyan történt is a dolog, a mű létezése hamarosan feledésbe merült, s a két befejezett tételt tartalmazó kéziratra csupán 1865-ben bukkant rá Johann von Herbeck a komponista egykori barátja, Anselm Hüttenbrenner házában. Az év decemberében Herbeck be is mutatta a két fellelt tételt Bécsben – zárótételként Schubert Harmadik szimfóniájának végüljét illesztve melléjük. Mai fülünk számára az efféle életigenlő befejezés nagyon kevésbé illik az első két tétel karakteréhez: az első ütemekben a mélyvonósokon megszólaló, melankolikus kérdésre ideiglenes választ ugyan adhat az oboa és a klarinét (a vonósok „zizegése” felett megszólaló) témája, vagy az elsőnél sokkalta kiegyensúlyozottabb lassú tétel nyugodt vonulása – a Schubert korai szimfóniáira jellemző, örömteli feloldást hozó végülje azonban mindeme fájdalmas tétozóság után legfeljebb álmegoldásnak tűnhet. (forrás: www.filharmonikusok.hu)

Ludwig van Beethoven (1770–1827) **VII. szimfóniája** 1811–12-ben készült. A darab érzelmvilágát a világtörténelmi események (napóleoni háborúk) és a szerző magánéletének derűsebb időszakához (melynek nevezetes epizódja a csehországi Teplitzben eltöltött nyaralás, amikor Beethoven zárkózott, emberkerülő természete ellenére élénk társasági életet élt) kapcsolódó élmények határozzák meg. A szimfónia olyan hangot üt meg, melynek eddig sem Beethovennél, sem más szerzőnél nem akadt példája. „E szimfónia a felfokozott, szenvedélyes ünnepélyességnek, a szinte árnyékmentesen fénylő ragyogásnak minden addigi felülmúlóan merész zenébe öntése. Tematikája szenvedélyesebb, sodróbb lendületű, hangszerelése fényesebb, színeesebb, harsogóbb minden addigi zenekari művénél! Annak idején már Mendelssohn fenntartás nélkül megsodálta hangszerezésének csodálatos pompáját. Nem hiába mondta egyszer Beethoven, hogy zenéjével megtaníttja az embereket a szellem isteni öröngésére; ha valaha, úgy ebben a szimfóniában sikerült ezt a célt elérnie.” (Bartha Dénes)

Schindler (Beethoven titkára) említi, hogy a zeneszerző kedvenc olvasmányai közé tartozott Homérosz Odüsszeiája, 1812-ben egy operalibrettóról is tárgyalt Theodor Körner költővel, melynek tárgyát az eposzból merítették volna. Ugyanebben az időben – vázlatkönyvének tanúsága szerint – a görög időmértékes verselés megzenésítésének problémája foglalkoztatta. A szimfónia-vázlatok pedig elárulják, hogy a zenei anyagból elsőként a metrikus lökötésre vonatkozó ideák kristályosodtak ki, a dallamanyag későbbi fejlemény. S valóban, a szimfónia valamennyi tétele görög verslábakon „áll”. A mű legtöbb elemzése az antikvitáshoz köti a szimfónia eszmei programját. Szabolcsi Bence például az első tétel szokatlanul hosszú lassú bevezetését egy antik ünnep bejelentésének nevezte. Ezt követi maga az ünnep. A II. tétel „álom a könnytelen és méltóságos görög halálról, a bánatról, mely éppúgy az élet nagy ütemére lejt, mint az ünnepi felköszöntő”. A III. tétel „szikrázó körtánc, elszakadás az anyagtól, felledülés a legfőbb magaslatokba”. A IV. tétel maga a „bacchanál, szüreti mulatság és részeg tántorgás”. Nem véletlenül nevezte Wagner a darabot a „tánc apoteózisának”.

Ujfalussy József szerint a szimfónia lényegét a lassú tétel hordozza: azt a közérzetet és magatartást, melyet Arany János így jellemezett: „Bujdosunk e földi téreken.” (forrás: www.mupa.hu)